

ما سمعت ممّن رأيت

آنچه شنیده‌ام از آنان که دیده‌ام

دفتر دوّم

www.ketab.ir

سید مجتبیٰ بحرینی

● مراکز پخش مشهد:

○ ۳۷۲۶۲۵۵۶ ○ ۲۸۵۵۵۹۴۷

● ۹۶۸۸ ۵۰۵ ۰۹۱۵

● خرید آنلاین:

○ dinook.ir

✓ ماسمعت ممن رأیت

آنچه شنیده‌ام از آنان که دیده‌ام (دفتر دوم)

□ سید مجتبی بحرینی

● ناشر: انتشارات ژیکان

● چاپ: دقت ● شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه ● چاپ اول، ۱۳۹۹

● شابک: ۹۷۸۶۲۲۶۹۴۸۱۵۹

● کلمه حقوق برای مؤلف محفوظ است.

■ قیمت: ۸۰/۰۰۰ تومان

سرشناسه	بحرینی، مجتبی - ۳۳۸
عنوان و نام پدیدآور	: ماسمعت ممن رأیت، آنچه شنیده‌ام از
آنان که دیده‌ام (دفتر دوم) // سید مجتبی بحرینی.	
مشخصات نشر	: مشهد: ژیکان، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۴۴۸ ص: ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
شابک	: ۹۷۸۶۲۲۶۹۴۸۱۵۹
وضعیت فهرست نویسی	: فیا.
موضوع	: مجتهدان و علما -- ایران -- خاطرات
موضوع	: اسلام -- مطالب گونه گون
موضوع	: اخلاق اسلامی -- مطالب گونه گون
رده بندی کنگره	: BP ۵۵/۲
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۹۹۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۳۷۱۸۷۵
وضعیت رکورد	: فیا

فهرست

۱۱	گفتار پیشین.....
۱۸	۱. آبروشن، محمدرضا.....
۲۱	۲. آدرانی، سید مهدی.....
۲۳	۳. آیت اللهی، محمد.....
۲۵	۴. ابراهیمیان، حبیب.....
۳۵	۵. ابراهیمی نژاد، محمد مهدی.....
۳۷	۶. ابراهیمی نژاد، هادی.....
۳۹	۷. ابن الرضا، سید محمد.....
۴۳	۸. ابن الرضا، سید محمد علی.....
۴۴	۹. ابن الرضا، سید مهدی.....
۴۷	۱۰. اخلاقی، سید علی.....
۴۹	۱۱. اسکندری، حسین.....
۵۳	۱۲. اسکندری، مجتبی.....
۵۶	۱۳. اسکندری، مصطفی.....
۶۹	۱۴. اسلامی، سید ذبیح الله.....
۷۱	۱۵. افجه‌ای، سید عباس.....
۷۳	۱۶. امامی سده‌ای، سید مهدی.....

۱۷. اميدواری، محمد صادق ۷۵
۱۸. امینی، حسین ۷۷
۱۹. ايروانی، رضا ۷۸
۲۰. بحرینی، سيد جواد ۸۲
۲۱. بحرینی، سيد سراج الدين ۸۵
۲۲. بحرینی، سيد عبدالمجيد ۸۸
۲۳. بحرینی، سيد محمد باقر ۹۲
۲۴. بحرینی، سيد مرتضی ۱۰۲
۲۵. بخشانی، مرتضی ۱۰۳
۲۶. بهجت، آية الله حاج شيخ محمد تقی ۱۰۵
۲۷. بهی، حسين ۱۰۷
۲۸. پوست شور، تقی ۱۰۹
۲۹. تقدمی، محمود ۱۱۱
۳۰. تهرانی، سيد عبدالهادی ۱۱۳
۳۱. تهرانی کیا، محمد ۱۱۵
۳۲. خوشنويس مدرسی، سيد عباس ۱۲۱
۳۳. ثاقبی، سيد احمد ۱۲۴
۳۴. جابری، محمد حسين ۱۲۷
۳۵. حدادی، سلمان ۱۲۹
۳۶. حکيم باشی، ابو القاسم ۱۳۴
۳۷. حیدری یزدی، سيد جواد ۱۳۷
۳۸. دانش سخنور، مهدی ۱۳۹
۳۹. داوری، احمد ۱۴۱

۴۰. داودی، محمد ۱۴۳
۴۱. دولتی، رحیم ۱۴۴
۴۲. ذبیحی، محمد صادق ۱۴۹
۴۳. ذبیحی، ذبیح الله ۱۵۱
- اما گفته ها ۱۵۴
- اما نوشته ها ۱۶۱
۴۴. رضوی طوسی، سید رضا ۱۷۰
۴۵. رضوی طوسی، سید محمد حسن ۱۷۳
۴۶. رضوی کشمیری، سید محمد رضی ۱۷۵
۴۷. رفیعا، مرتضی ۱۷۶
۴۸. روشنی، حسین ۱۷۷
۴۹. ریاحی، مهدی ۱۷۸
۵۰. نقوی هندی، سید ریاض ۱۸۰
۵۱. سالاری، شجاع الدین ۱۸۲
۵۲. سالور، منوچهر ۱۸۶
۵۳. سیط، سید محمد حسین ۱۸۸
۵۴. سیط، سید محسن ۱۹۰
۵۵. سجادی، سید حسین ۱۹۴
۵۶. سعیدی، محمد صادق ۲۰۲
۵۷. سند، محمد ۲۰۴
۵۸. سیدان، سید جعفر ۲۱۰
۵۹. شاهرودی، مرتضی ۲۲۸
۶۰. شبیری زنجان، آیه الله حاج سید موسی ۲۳۰

گفتار پیشین

سپاس سپاس پذیری را که آدمی را آفرید و نخستین لطف و عنایتش را به او، پس از ایجاد، عطای سمع و گوش و وسیله شنود برشمرد و فرمود:

﴿قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ﴾ (ملک)

و آن را نخستین وسیله علم و دانایی و رفع جهل و نادانی قرار داد.
﴿وَاللَّهُ أَخْرَجَكُم مِّنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ (احقاف)

و چون شکر و سپاس، غایت و نهایت نعمت سمع و سایر نعمت‌ها ذکر شده، و شاکرین قلیل و کم شمرده شده‌اند، بر آن شدیم که سپاس نعمت سمع را با نشر بعض مسموعات با توجه به آیه کریمه: ﴿إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا﴾ (اسراء ۳۶) تا حدودی ادا نماییم و بعض آموخته‌هایی که از مسیر سمع و گوش اندوخته‌ایم با آشنا ساختن خامه بر نامه در معرض ابصار و دیدگان اولواالبصار قرار دهیم، باشد که هم ادای زکات باشد و هم شکر نعمت.

دوست دارم دیگر بار عزیزان به چند جهتی که در مقدمه کتاب اول «ماسمعت ممّن رایت» آوردیم مراجعه نمایند و آنچه در این

کتاب می خوانند با توجّه به آن جهات باشد.

مضاف بر آنچه در «سخنی پیش از سخن ها» در کتاب قبل آوردیم در این جانکاتی را خاطر نشان می سازیم:

۱. استقبال و عنایت و توجّه و اظهار مرحمت و محبّتی که در طول این چند سال نسبت به کتاب اوّل شده است، خیلی بیش از انتظار نگارنده بی مقدار بود. در این جهت مراجع عظام، علمای اعلام، فقهای فخام، فرهیختگان حوزه و دانشگاه و سایر قشرهای مختلف جامعه که هر کدام شان جایگاهی خاص دارند، اظهار محبت و بذل مرحمت نمودند و شوق ادامه نگارش را بیشتر فراهم آوردند. از جمله آیت الله حاج شیخ لطف الله صافی پس از خواندن آن به نگارنده گفتند: بعضی از این جریان ها که در کتاب آورده اید به مراتب تأثیرش بیشتر از یک کتاب علمی است. همچنین جناب آقای عبدالجسین طالعی یادداشتی را پیرامون کتاب منتشر ساختند:

نگاهی گذرا بر کتاب «ماسمعت ممّن رأیت»

این یادداشت مربوط است به کتابی با مشخصات زیر:

سید مجتبی بحرینی، ماسمعت ممّن رأیت (آنچه شنیده ام از آنان که دیده ام) مشهد: انتشارات آفتاب عالمتاب، ۱۳۹۵، ۶۵۰ ص.

در یک کلام مختصر بگویم: هر کسی که این کتاب را ببیند یا مرور گذرا کند، می پذیرد که دست کم آشنایی با مضامین آن برای تمام اهل علم و پژوهش لازم است. تاریخ شفاهی ضرورتی جدی است، که هنوز آن را جدی نگرفته ایم. البته خاطرات سیاسی کم نیست ولی خاطرات فرهنگی و علمی کمتر نوشته شده است. در این یادداشت

مختصر، قصد فهرست کردن چنین مواردی را ندارم، ولی فقط به ضرورت جدی آن اشاره می‌کنم که نمونه‌هایی مانند خاطرات عیسی صدیق یا محمد قاضی یا کتاب جرعه‌ای از دریا (آیت الله شبیری) که متأسفانه نمونه‌هایی کمیاب در تاریخ فرهنگ ماست. یک بخش از یادنامه آیت الله محمد علی اراکی که آقای استادی چاپ کرد، متن کامل جنگی مفید از ایشان است که حواشی دروس استادش آیت الله حاج شیخ عبدالکریم حائری را آورده و بسی پر نکته است. کتاب «الکلام یجز الکلام» نوشته آیت الله سید احمد زنجانی همین گونه است. کاش کسی فهرست کاملی از این گونه کتاب‌ها تدوین می‌کرد که فواید بسیار در این کار هست.

نویسنده این کتاب، سابقه نگارش و نشر شصت جلد کتاب را در کارنامه‌اش دارد که در چند سلسله جای گرفته‌اند: مجموعه مهدویت در ۲۵ دفتر، مجموعه زیارت آل یاسین در ۴ دفتر، مجموعه مشاهد مشرفه در ۱۲ دفتر، مجموعه چهار دیگر (معاد) در ۱۲ دفتر، آشنایی با تفاسیر و مفسران در ۴ دفتر و...

این کتاب‌ها همه خوشخوان است و جنبه ترویجی دارد، با ابتکارهایی در نگارش که امروز بسیار لازم است. ولی کتاب «ما سمعت ممّن رأیت» گونه‌ای دیگر است. کتابی است که با ظاهر کشکولی خود، سفره‌ای متنوع و گسترده برای تمام اهل تحقیق گسترانده است. در این کتاب، صدها نکته از ده‌ها فرد شاخص (عالم، شاعر، خطیب، مرجع، کاسب و تاجر و غیره) نقل شده که نویسنده از آنان شنیده و در شصت و چهارمین سال عمر خود نگارش و تدوین آن را در قالب یک کتاب جالب به پایان برده است. غالب این شنیده‌ها را در

منابع چاپ شده نمی‌توان یافت. لذا با تمام فراز و فرودی که در آن است، در مباحث مختلف باید دید و پس از ارزیابی استفاده کرد.
نویسنده خود در باره کتاب می‌گوید:

آنچه در این مجموعه آمده، گزیده‌ای است از مسموعات سی و چند ساله که بسیاری از آن‌ها برای اولین بار قدم به عالم نشر می‌گذارد و وجه بسا اثری از آن‌ها در دیگر اثری یافت نشود.

در این وصف اغراق نیست اما مهم در این میان، همت نگارنده است که این پراکنده‌های گریز را به بند نگارش کشیده و به دیگران سپرده است.

نویسنده مطالب را حول محور گویندگان مرتب کرده است. مطالب منقول از ۵۸ تن در ۵۰۰ صفحه آمده و یک بخش پایانی با عنوان «دیگران» شامل مطالبی منقول از ۳۴ تن دیگر است که ۱۵۰ صفحه دارد. نام‌های اسرار شخصیت‌های علمی نیمه دوم سده چهاردهم در این فهرست کم نیست از برخی از اینان اثر مکتوب باقی نمانده، که «بسیاردان و کم نویس» بوده‌اند. مانند میرزا مهدی ولایی فهرست نگار پیش‌رکسوت کتابخانه رضوی (۷۵ صفحه). منقولات از کسانی که آثار مکتوب دارند، خارج از کتاب‌های‌شان است. گاهی نکته‌ای مهم در قالب یک حکایت آمده که راهی میان‌بر در پژوهش می‌گشاید.

نقل‌ها همه بی واسطه است مگر آن‌ها که واسطه داشته است.
حتی از برخی دو گونه نقل می‌بینیم، گاهی مستقیم و گاهی با واسطه.
این دقت نویسندگان را نشان می‌دهد.

نویسنده لقب‌های رایج را حذف کرده مگر در مورد مراجع تقلید.